

LETO XXV

beti belokranjska
trikotajna
industrija
metlika

vezilo

GLASILO DELOVNIH LJUDI DO BETI, KOMET

Metlika, 20. decembra 1989

Številka: 7

VEZILO je glasilo delovnih ljudi Beti in Kometa. Ureja ga uredniški odbor: Matjaž Rus, glavni urednik, Vida Matkovič-Segina, odgovorna urednica, Jožica Cigič, Nikola Kezele, Karolina Končar, Mijo Maršič, Jure Matekovič, Branko Matkovič, Jože Muc, Vinko Pavlinac, Tone Omerzel in Marjetka Žele.

VEZILO izhaja v nakladi 2500 izvodov, in sicer enkrat na mesec. Grafična priprava in tisk: TISKARNA Novo mesto. Naslov izdajatelja: BETI, Tovarniška 2, 68330 Metlika. VEZILO je po mnenju republiškega komiteja za informiranje SRS oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

DANES PREBERITE:

Stran 2:
NAŠA ANKETA

Stran 3:
NAGRADE JUBILANTOM V KOMETU

Stran 4:
NEKAJ O PODJETNIŠTVU ALI BETI
NI ŽIV MRLIČ

Stran 4, 5:
SMO LAHKO OPTIMISTI?

Stran 5:
O ŠOLI IN ZAPOSLOVANJU
O ANONIMNOSTI
BRAVO, BLAGOJE TOŠESKI!

Stran 6:
SEM NA BOLNIŠKI

Stran 7:
VELIKA NOVOLETNO-BOŽIČNA
NAGRADNA KRIŽANKA

Stran 8:
TUDI KADILCI SMO LJUDJE
O MALICI NA WC-ju

NAMESTO UVODNIKA

Iz mraka je še vedno vzklila iskra

Novoletni uvodnik bom začel z vprašanjem, ki mi ga je postavil prijatelj:

»Miro,« je dejal, »ali si, ob vsem tem, kar se dogaja, še vedno optimist?«

Odgovoril sem mu: »Sem, sem in bom ostal.«

Smem razmišljati drugače? Zgodovina človeštva je polna dokazov, da je iz vsakega mraka vzklila iskra, ki je prinesla svetlobo. Iz vsakega trpljenja je vzniknilo spoznanje, ki je bilo širše, bogatejše in globlje od prejšnjega.

V dolino, žal, moramo priti. V gospodarskem smislu se bo dogajalo marsikaj. Pravega orientirja namreč ni. V tem trenutku verjamem samo eno. Ko se bo prišlo v dolino, bo tisti, ki bo imel manj polomljen voz, le-tega hitreje popravil.

V letu 1990, letu, ki prihaja, se moramo truditi, da pripeljemo voz v dolino čim manj polomljen. Če kdo misli, da ne bo »zlomljenih rok in razbitih glav, se moti. Verjamem pa, da bomo pripeljali voz v dolino brez večje škode, ga hitro popravili in nadaljevali pot razvoja.

Tako vidim in verjamem v to, kar prihaja.

Spoštovani delavci Beti.

Vse leto smo pošteno in trdo delali. Želim vam, da bi se v teh iztekajočih dneh, ki nas ločijo od novega desetletja, spočili in sprostiti ter preživeli praznične dni prijetno v krogu svojih najbližjih.

Miro Štimac

SREČNO NOVO LETO!

NAŠA ANKETA

Ste zadovoljni s praznovanjem jubilarntov?

Nedavno smo v Beti zopet pripravili praznovanje, namenjeno tistim našim delavcem, ki imajo za sabo že 10, 20 ali 30 let delovne dobe. Zbralo naj bi se jih 209, vendar pa jih kar tretjina ni bilo na srečanje. To je bil gotovo že eden od razlogov – čeprav ne edini – da so organizatorji začeli razmišljati o spremembi praznovanja. Drugi razlog je bil, ali je primerno, da jubilarnti poleg denarne nagrade dobijo plaketo, ki je vse prej kot poceni, navadno pa obleži v predalu. Pa kaj bi tuhtali, kaj je primerno in kaj ne, najbolje, da prisluhnemo kar letošnjim jubilarntom, kaj mislijo o takšnem načinu praznovanja.

REZKA STAREŠINIČ, šivilja v črnomaljski Beti: »Lepo je, da se nas ob jubileju spomnijo in nam čestitajo. Zabava, ki so nam jo pripravili, mi je bila v čast in nanjo bom imela lep spomin. Kakršna je proslava bila, takšno sem pač sprejela. O tem, da bi bila drugačna, nisem razmišljala. Morda pa bi bilo res boljše, da bi se zbrali skupaj, dobili čestitko iz srca in denarno nagrado, plaketa, ki je menda tudi zelo draga, pa ne bi bila potrebna. Vseeno

pa raje vidim, da dobim manj denarja, pa hkrati iskren stisk rok in čestitke, kot pa da nam bi jubilejno nagrado nakazali kar na banko ob plači.«

ZVONKA ŠABANOVIČ, šivilja v črnomaljski Beti: »Bolje bi bilo, da bi vprašali za mnenje in želje tiste, ki bodo v prihodnjih letih prejeli jubilejne nagrade. Mi sedaj spet 10 let ne bomo prišli na vrsto. Sicer pa je bila letos zares bogata proslava, ki je najbrž tudi veliko stala. Morda bi bilo prav, da bi raje

dali več za nagrade, pa manj denarja za stroške proslave. Za denar, ki ga dobi za desetletnico, si namreč ženska ne more kupiti nič trajnega, kar bi jo spominjalo na desetletje dela. Sem pa proti temu, da bi povsem ukinili srečanje jubilarntov, saj se mnogi iz različnih tozdov, ki so bili v poklicni šoli sošolci, marsikdaj znova srečajo šele na takšnih praznovanjih.«

VERA JAKŠA, planerka za izvoz v metliški Beti: »Marca, ko sem dopolnila 20 let delovne dobe, sem predlagala, da bi bilo boljše, da bi

takrat, ko se pač zasuka desetletje, avtomatično dobili jubilejno nagrado raven osebnega dohodka, ne pa, da moramo vsi čakati na november. Denar je pač vsak dan manj vreden. Sicer pa bi bili lahko brez plakete, za to je bilo zares škoda denarja. Tudi srečanje je bilo bogato pripravljeno, veliko ljudi pa je manjkalo. Vzdušje pa je bilo bolj žalostno, ravno tako, kot da vse tlačijo težke razmere v Jugoslaviji. Slišala sem, da bodo v bodoče nagrado izplačali kar ob osebnem dohodku. Če pa bodo srečanja še ostala, bi bila lahko bolj skromna, saj ljudje danes ne trpijo lakote in ne hodijo na zabave zaradi hrane, ampak zaradi družbe, srečanja samega po sebi.«

ČASTNEMU OBČANU V SPOMIN – Tik pred metliškim občinskim praznikom nas je prešinila vest, da smo izgubili vrhunskega umetnika in metliškega častnega občana akademika Božidarja Jakca. Le nekaj dni po tej novici pa so v metliškem Ganglovem razstavišču že odprli eno njegovih prvih posmrtnih razstav z naslovom »Po poteh četrte in pete sovražne ofenzive.« Razstavo, ki si jo je z zanimanjem ogledalo veliko Belokranjcev, je otvoril kustos Dolenjskega muzeja v Novem mestu Jožef Matijević (na fotografiji).

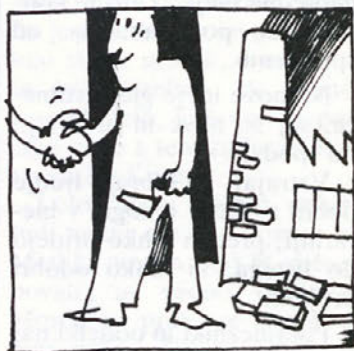

DANICA GOLOBIČ, referentka za vrednostne papirje v metliški Beti: »Prav je, da jubilarntom namenijo določeno pozornost. Vendar pa imajo nekateri obletnico januarja, drugi decembra, vse pa so zmetali v isti koš. Mislim pa, da bi bila dovolj le jubilejna nagrada in skromno srečanje, saj razu-

Iz Kometa:

memo, da si v današnjih časih ne moremo ne vem kaj privoščiti.«

BISERKA BLAŽINA, obračunovalka OD v Kodranki in volni: »Zabava, ki so jo pripravili za jubilate, je bila super, zdi pa se mi, da je bila predraga. Če bi

Sedaj ni niti priložnosti niti denarja za proslavljanje. Če hočemo kaj imeti, moramo delati, takšnih srečanj pa naj bi bilo vse manj.«

JOSIPA RUDMAN, teksturirka v Kodranki in volni: »Prav je in vseč mi je bilo, da so se nas spomnili na ta način. Lepo je bilo, da smo se zbrali in poveselili. Prav je tudi, da smo dobili plakete, saj je to edini spomin na jubilej. Za denar, ki sem ga dobila za desetletno delo, si tako in tako ne bom mogla kupiti nič trajnega.«

Nagrade jubilantom

25. november 1989, dan kot vsi, toda prav ta dan so v Kometu izbrali za podelitev jubilejnih delovnih nagrad svojim delavcem.

Za 30 let delovne dobe so prejeli 12.000.000 dinarjev, za 20 let delovne dobe so prejeli 9.000.000, za 10 let delovne dobe so prejeli 6.000.000 dinarjev.

Za 20-letno zvestobo podjetju KOMET so prejeli še plakete podjetja.

Za 30 let delovne dobe so prejeli nagrade: Betka Barbič, Josip Cerjanec, Alenka Mežnaršič in Marica Vladič.

Za 20 let delovne dobe so denarne nagrade prejele naslednje delavke: Ivanka Kapš, Majda Štupar, Ana Starc in Marica Priselac.

Za 20 let delovne dobe so denarno nagrado prejeli in plaketo dobili: Antonija Ribarič, Danica Škaljac, Jožica Milek, Zorica Ogulin, Katica Markovič, Jožica Vidic, Milka Benkovič, Anica Pirc in Dragica Rajakovič.

Za 20-letno delovno dobo sta plaketi prejeli: Jožica Cajnar in Cvetka Jagodič.

Za 10-letno delovno dobo so denarne nagrade prejeli: Danica Tržok, Marija Radič, Ljiljana Čoraga, Vesna Režek, Mira Šimec, Jožica Ramuta, Tone Matjašič, Mare Krajačič, Mira Movrin, Jasenka Radulovič, Zlata Galez in Peter Grabrijan.

Zbrali smo se v menzi, v uvodnih besedah direktorja Franca Kočvarja pa je bilo občutiti poleg prijetnega vzdušja tudi grenčico današnjega težkega gospodarskega in političnega stanja v Jugoslaviji.

Ljudje, ki že 30 in več let delajo, se še kako spominjajo

težkih povojnih časov graditve in vedo, koliko odrekovanja in težav je bilo premaganih v vseh teh letih. Spominjajo se dni, prvih zametkov podjetij v Metliki, v ožji in širši domovini. Marsikdo je moral iz te skope domače zemlje tudi v tujino, za kruhom in boljšim življenjem.

Generacije so odšle in si v mestih ustvarile dom in družino vse dotlej, dokler se ni pričela razvijati industrija tudi doma, v Metliki.

Nastajala so podjetja Beti, Novoteks, Komet. Ljudje so se zaposlili doma, pričeli graditi domove, podjetja stanovanjske blok, asfaltne ceste...

Novo generacije, ki prihajajo iz šol, pa se zopet težko zaposlijo. So na začetku svoje življenjske poti in se vprašujejo »Kam in kako?«

Tudi naša organizacija, tako kot vse druge, se srečuje s težavami. Kakovost izdelkov mora biti evropska, da jih lahko plasiramo v svet.

Videti je bilo, da se je tudi na podelitvi jubilejnih nagrad ljudem ob slavnostnem, skrbno izbranem, odličnem kosilu, ki so ga pripravile kuharice Kometa, čutil grenak priokus jugoslovanske gospodarske in politične »kuhinje«.

Nismo se dolgo zadrževali, kajti za našim hrbtom v proizvodnji so brneli stroji sodelavk, ki so hitele, usločene nad delom in pod težo evropske norme.

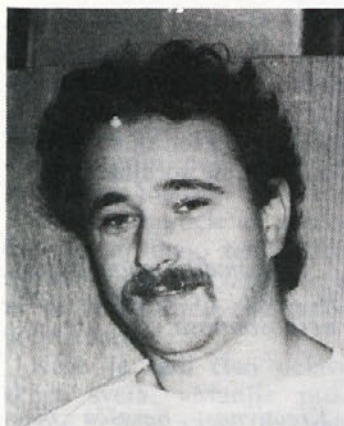
Vsi imamo le eno željo, da bi premostili to težko krizo in šli v Evropo 92. Želimo si tudi, da bi v naslednjem prihajajočem letu 1990 slavili, kar se da najlepše 30 letnico obstoja naše delovne organizacije KOMET iz Metlike, katero smo s skupnimi močmi ustvarili iz Invalidskega zavoda.

Alenka Mežnaršič

takšna srečanja pripravili vsakih 10 let, bi bila lahko bolj razkošna, toda imamo jih vsako leto. Bolje bi bilo, da bi bila zabava bolj skromna, pa bi dali raje več denarja v kuverto. Vsaj tisti s 30 leti delovne dobe bi lahko dobili povprečno plačo. Prav pa bi bilo, da bi srečanje ostalo. Je le lep spomin.«

JANKO DOLINAR, teksturirka v Kodranki in volni: »Bolje bi bilo, da sploh ne bi bilo proslave, denar, ki ga sicer namenijo za srečanje, pa bi raje razdelili med jubilate. Sedaj je kriza in to bi morali upoštevati tudi tukaj.«

lante. Sedaj je kriza in to bi morali upoštevati tudi tukaj.

PREBERITE IN PREMISLITE

Nekaj o podjetništvu ali Beti ni živ mrlič

Beti bo od 1. januarja 1990 podjetje. Vendar pa podjetje še ne pomeni podjetništva. Nekdo poreče: »V naši firmi ni podjetnih ljudi, naši mladi strokovnjaki sploh niso podjetni.«

Biologi so že zdavnaj ugotovili, da bolj ko je kaka vrsta prilagojena svojemu okolju, večja nevarnost izumrtja ji grozi. Ne zna se prilagoditi spremembam okolja. Organizacija, ki v sebi nima potenciala za spremembe, je živ mrlič. Edini vir inovacije, kreativnosti, spremembe v organizaciji pa so ljudje. In ljudje niso optimalni.

Podjetniško vodenje organizacije pomeni graditi takšno strukturo podjetja in takšno kulturo obnašanja v kateri ljudje, z vsemi svojimi napakami in strastmi, maksimalno prispevajo svojo ustvarjalnost, kreativnost, znanje, navdušenje in trud.

Podjetniško vodenje pomeni predvsem to, da vodstvo organizacije omogoči podjetniško vedenje vseh zaposlenih, od najvišje ravni, do najnižjih operativnih del in nalog. Veliko in uspešno podjetje mora biti konfederacija podjetnikov, ne pa federacija samozadovoljnih rutinerjev. Najbolj inovativni posamezniki zapuščajo organizacije in gredo »privat« (ustanavljajo lastna podjetja). Raziskave pravijo, da je večji dohodek šele sekundarni dejavnik.

Najpomembnejša je svoboda odločitev, ki pa jo omogoča samostojnost. Inovator ima proste roke in nikogar ni

potrebno prepričevati ali prositi za dovoljenje. Če pa organizacija dopusti podjetnemu posamezniku svobodno odločanje, ima to dvojno prednost. Spodbuja posameznika in mu daje dostop do tehnologije, opreme, materialov, do ljudi z različnimi znanji. Torej bi morala organizacija, na primer Beti, omogočiti posamezniku, da se znotraj nje vede kot podjetni posameznik. Podjetniška združenja vedo, da je bolje imeti malo slabšo idejo, za katero stoji do skrajnosti zagrizen podjetnik, kot odlično idejo brez zadostne predanosti, kajti ideja se ne realizira sama od sebe. Vsi prav dobro vemo, da tudi najboljše ideje naletijo na cel kup skoraj neverjetnih, banalnih, celo neumnih ovir, ki lahko uničijo projekt, če primanjkuje trme za preskakovanje teh ovir.

Podjetništvo sodbuja akcijo in tveganje. Vsak inovativen predlog prinaša tveganje. Vendar pa največ tvega tista organizacija, ki ne tvega ničesar. Zmotno je mišljenje, da podjetniška organizacija kaznuje neuspehe, saj bi to zmanjšalo pripravljenost za tveganje, hkrati pa pospešilo prikrivanje neuspehov, ki bi zaradi tega postali še dražji. Nekateri gredo celo tako daleč, da nagrajujejo pravočasno ustvarjene projekte. **PODJETNIŠKE ORGANIZACIJE INVESTIRAJO V LJUDI NA PODLAGI PRIČAKOVANIH PRIHODNIH IN NE MINULIH USPEHOV.**

Pa še seznam napotkov, kako zadušiti podjetništvo in inovacije:

Neguj vzdušje »organizacijske nesmrtnosti«. Organizacija je večja in pomembnejša kot vsak posameznik. Organizacija je vse že preživela. Mladi sicer tega ne vedo in se zato zaletavajo. Zgodovina je učitelj, zato ni nič nepredvidenega in nepričakovanega. Organizacija je že opredeljena za sodobne, napredne ideje. Zato je kontinuiteta pomembnejša od sprememb.

Na nove ideje glej dvomeče, saj so nove in prihajajo od spodaj.

Vztrajaj, da morajo ljudje dobiti soglasje mnogih v hierarhiji, preden lahko pridejo do tistega, ki lahko odobri projekt.

Posamezniki in oddelki naj kritizirajo predloge drugih.

Kritiziraj brez zadržkov. Pohvale pa se raje vzdrži. S tem boš naredil napet položaj. Podrejanje dosežeš z grožnjo o odpuščanju.

Identifikacijo problemov in opozarjanje na probleme obravnavaj kot znak neuspeha. Podrejeni naj skrivajo neuspehe pred nadrejenimi.

Vse procese skrbno nadzoruj. Poskrbi, da ljudje štejejo vse, kar se šteti da in to čim večkrat.

Odločitve o reorganizaciji in spremembah drži v tajnosti. Potem pa jih nenadoma razglasi. To dela položaj napet.

Zagotovi, da bo vsak zahtevek po informaciji popolnoma utemeljen. (Nočemo, da bi naši podatki končali v napačnih rokah).

Naj nižji funkcionarji sami v imenu participacije odpuščajo in predstavljajo ljudi in opravljajo tudi tvoje druge neprijetne odločitve. In naj to naredijo hitro.

Ne pozabi, da ti, kot vodja, veš vse, kar je pomembno pri tvojem poslu.

T. G.

Kramarjeva modrost

Kramar, ki je prodajal na Vinski vigredi je zadevo komentiral:

»Moralno je nedopustno dovoliti naivcem, da zadržijo svoj denar«.

Nikoli ne razpravljaj na sestanku z neumnim. Ostali prisotni mogoče ne bodo sprevideli razlike.

Vsaka koristna novost je inovacija ali pot v inovativno družbo

O sestankih: Dolžina trajanja sestanka narašča s kvadratom števila prisotnih. Čas, porabljen za katerokoli točko dnevnega reda, je obratno sorazmeren količini denarja za katero gre.

Če problem zahteva številne sestanke, postanejo sestanki važnejši od problema. Kadar ni nujno, da se sprejme kakšen sklep, je nujno, da se ne sprejme.

Prekomerna sposobnost je bolj nezaželjena od nesposobnosti.

Kreativnost narašča obratno sorazmerno številu babic, ki sodelujejo pri porodu.

NAŠ POGOVOR:

Nismo »odpad« za stare stroje

Jure Kure, mehanik vzdrževalec, je še vedno edini moški v starotrškem Kometovem obratu. To pa

pomeni, da mora biti »deklacija« za vse. Izgovora, da določenega dela ni v njegovem opisu del in nalog, pri njem ni. Ko je prost, pokosi tudi travo okrog obrata, pomaga nalagati ali izlagati kombi, skratka vse, kar je potrebno. Odkar delajo v eni izmeni, pravi, da se zelo dobro razumejo in so si vedno pripravljene med seboj priskočiti na pomoč.

Njegovo poglavitno delo pa je kljub vsemu vzdrževanje strojev. »Sedaj, ko smo dobili v delo nove artikle, moram stroje neprestano prilagajati novim zahtevam. Vendar pa bi sam težko opravil vse to, zato mi priskočijo na pomoč mehaniki iz Metlike, s katerimi dobro sodelujem in sem jim zelo hvaležen. Tudi rezervne dele mi posredujejo, saj imajo zelo dobro zalogo. Tako vsaj zaradi tega ni večjih zastojev,« je zadovoljen Jure.

Kure je tudi član delavskega sveta. »Manjše probleme rešimo sami, kakšnih večjih pa tako in tako ni. Sedaj imamo le eno željo: da bi dobili nadstrešek pred

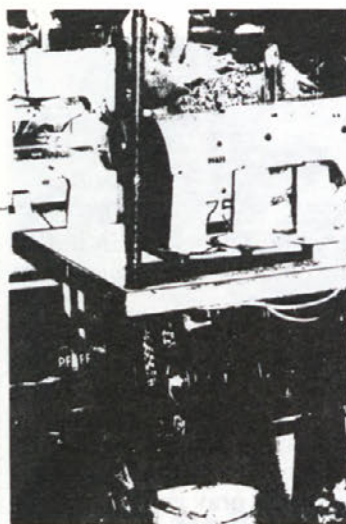
vhodnimi vrati, da ne bi izlagali in nalagali po dežju ali snegu. Direktor je obljubil, da se bo to vprašanje rešilo. To ni velika naložba, zlasti še, ker bi lahko veliko naredili sami. Za nas pa bi bila za pridobitev velikega pomena.«

Sicer pa je Juretova največja želja, da bi imel delo. »Tako bi lahko računali tudi na plače. Prav vodilnim v Metliki gre zahvala, da smo doslej imeli dovolj dela. Res, da je z delom za izvoz nekoliko slabši učinek, a navaditi se bo potrebno, da bomo šprejeli delo, ki bo na razpolago in se s tem zadovoljili,« razmišlja Kure.

Letos so v obratu dobili tudi nekaj novih strojev. »V Metliki povem, kaj bi potrebovali, in vedno dobimo. Morda ne prav vse stroje, a vsaj nekaj. Vedno pa so ti stroji novi. Starotrški obrat ni obrat za odpadne, amortizirane stroje. In prav se mi zdi, da vlagamo v opremo, saj s tem lahko pričakujemo boljše delo, s tem pa tudi prodor na tuji trg,« niza Jure Kure.

PESTRO DELO – V črnomaljskih delavnicah pod posebnimi pogoji, kjer delajo duševno prizadeti, nikoli ne zmanjka dela. Delajo namreč uslužnostno in kooperacijsko delo za številne stranke, poleg tega pa imajo tudi lastni program. Ko pa je dela le preveč, jim priskočijo na pomoč tudi učenci šole s prilagojenim programom (na fotografiji). Črnomaljski varovanci so tudi za Beti naredili že marsikaj koristnega, pravijo pa, da še niso rekli zadnje besede. Ob novem letu pa se jih sicer skromnimi darili, ki pa se jih zelo razveselijo, spomnimo tudi v Beti.

Težave s stroji in zamudniki

V črnomaljski tovarni Beti so dali v načrt, da bodo vsako leto dopolnili strojni park z desetimi stroji, vendar pa bodo letos zadovoljni, če bodo dobili vsaj štiri. Za program Kopalke in perilo, ki ga delajo v Črnomlju, Metliki in Mirni peči, je namreč odobrenih za nakup opreme 120 tisoč zahodnonemških mark, to pa je premalo. S tem denarjem bo moč rešiti le najbolj nujne potrebe, ali pa še to ne.

Kot je povedala vodja črnomaljske tovarne Silva Perše, bi pri njih potrebovali sicer osnovne stroje, ki jih potrebujemo vsak dan, vendar bi morali biti dobri, precizni. Zlasti zato, ker gre vsa njihova proizvodnja v izvoz. »Saj so nekateri stroji, ki jih imamo sedaj, tudi dobri, vendar pa zanje ni moč dobiti rezervnih delov, ki pa jih potrebujemo veliko. Očitno pa se nam obetajo še slabši časi, posebno še, če bomo program dresov, ki so slabše plačani, zmanjševali in povečevali šivanje kopalk. Takrat bomo namreč še bolj potrebovali nove stroje in če jih ne bo, bodo težave še večje,« tarna Peršetova.

Z novim letom bo Beti postala družbeno podjetje. »V statutu imamo zapisano tudi možnost, da bi bili lahko mešana, delniška družba, a o tem ni za sedaj še nič na vidiku. Očitno se bomo vsaj še nekaj časa pač trudili sami in iskali resne kupce, ki bodo zagotovili redno plačilo,« pravi Silva. Ob tem pa ne pozabi omeniti, kakšne težave imajo z nekaterimi podjetji, ki za njih opravljajo usluge. Za primer je navedla hrvaški Tehnokolor, ki opravljajo za beti tiskarske storitve, vendar jim dobavijo material šele takrat, ko bi morali Črnomaljeci izdelke že dobaviti kupcu. »Prav zaradi tega, ker material kasni, nam samo za december manjka 500 tisoč minut, kar predstavlja več kot četrtno mesečne proizvodnje. To pa pomeni, da bomo nekaj decembrskih rokov zamudili in jih bomo prenesli v januar. Trudimo pa se, da bi bilo tega čim manj, zato delamo, ko pride material v tovarno, tudi ob prostih dneh in ponoči. Da bi bilo zamud čim manj, bi morali zamudnike primerno sankcionirati, tudi zato, ker je prav zaradi teh zamud v naši tovarni onemogočena tekoča in redna priprava dela,« pove Peršetova.

Prava pot

Izbrali smo ga za vodjo, saj nam je obljubljal hribe in doline. Potem je rekel, naj mu sledimo, da nas bo pripeljal v boljši in lepši svet. Vzeli smo sendvič in steklenico »šnopsa« in smo šli.

– »To je prava pot,« je rekel in iztegnil roko v eno od številnih smeri, ki jih je imel na razpolago.

Dolgo smo hodili in morali bi že priti. Sendvič smo pojedli in »šnops« smo popili. Svet okoli nas pa je bil vedno bolj čuden. Zemlja je bila vedno manj rodovitna. Vedno hladneje je postajalo in nekako temneje.

– »Mogoče pa to ni prava pot. Ali se ne bi vrnili, in poskušali v kakšni drugi smeri?« si je drznil pripomniti nekdo. Dobil je takšno brco, da se mu je okovani čevljev zaustavil nekje v sredi debelega črevesa.

– Vodja je rekel: »Tukaj zares ni najlepše. Toda boljši in lepši svet je samo še malo naprej, za tistim hribom.«

Šli smo naprej. Preplezali smo tisti hrib in še nekaj hribov. A pokrajina je postajala vedno bolj pusta. Bila je

nevihta. Grmelo je in dež je lil. Lepšega in boljšega sveta pa nikjer.

– »Tam kjer smo začeli naše potovanje, je bilo še najboljše. Vrnimo se. Založimo se s špehom, salamo, senfom in »šnopsom« ter se odpravimo v kakšno drugo smer. Ta prav gotovo ne vodi v nov, lepši in boljši svet.« – smo v ves glas tarnali. A smo šli vseeno naprej. Že dolgo časa nismo jedli in želodci so krulili. Mimo je pritekel zajec in smo ga hitro »fentali«. Vodja je rekel, da naj ga spravimo za pozneje. Čeprav težkega srca, smo to tudi storili. Utrujeni smo prehodili nove hribe in doline in spomnili smo se, da nam je vodja pravzaprav to obljubljal že takrat, ko smo ga izbrali. Vedno bolj smo se pritoževali. Nič nam ni bilo prav. Zahteve po vrnitvi ali spremembi smeri so postajale vedno glasnejše.

Naredila se je noč. Prenočili smo pod vedrim nebom in dež nam je kapljal po laseh in potem so kapljice polzele po obrazu za ovrtnik, potem pa po hrbtnem jarku proti spodnjemu delu trupa.

Zjutraj vodje ni bilo nikjer. Z njim je izginil tudi

kompas, specialna karta, daljnogled in seveda tudi zajec. Ožrli smo se okoli sebe in se spogledali. Bili smo v dreku. Tu smo še danes in prosimo vas, da nas izvlčete.

Preusmeritev v izvoz

Tokrat smo zopet obiskali Kometov obrat v Starem trgu ob Kolpi, kjer so se pred kratkim iz proizvodnje za

domači trg preusmerili v šivanje artiklov za izvoz. Izdelkov za domače kupce je v njihovi proizvodnji sedaj le približno tretjina. O tem, s kakšnimi težavami se srečujejo, pa je pripovedovala vodja izmene Ivanka Štrbenc.

»Prej smo pri nas v glavnem šivali za domači trg, nekaj je bilo le klasičnega izvoza na Češkoslovaško. Od začetka novembra pa smo začeli v večjih količinah šivati tudi za izvoz in sicer v Zahodno Nemčijo. Priznati moram, da so artikli za domače kupce bolj enostavni, da jih je lažje šivati kot za tuji trg. Nemci so pač bolj zahtevni. To pa pomeni, da je težje dosegati norme. Čeprav so delavke prej norme dosegale, jim to z novimi artikli ne uspe več. Poleg tega tudi stroji večkrat

SMO LAHKO OPTIMISTI?

Naša usoda ni odvisna le od tega, kako bomo proizvajali in kakšne artikole bomo ponudili tržišču in kakšna bo moda. Predvsem je vprašanje, kako bomo prodajali? Vemo, da kupna moč upada, cene pa nezadržno rastejo in rastejo. Nekdaj smo hiteli v trgovino skoraj vsak mesec in menjali garderobo. Dandanes pa so spet v modi stare mame, ki zašijejo raztrgano srajco, trenirko ali spodnje perilo. Te »stare mame« so velik nasprotnik tekstilne industrije, saj vsi skupaj živimo od prodaje, ki pa je tudi zaradi njih vedno težja in slabša.

Kako gledajo na pogoje na tržišču in na naše perspektive na njem, naši komercialisti? Z njimi smo se pogovarjali dan pred sklepom SZDL Srbije o blokadi gospodarskega sodelovanja s Slovenijo!

Veljko Jezerinac, vodja prodaje preje: »Naši kupci imajo naš izdelek za svoj repromaterial. Naše izdelke potrebujejo tkalci, nogavičarji, trikotažerji in pozamanterija.

Delamo tudi za izvoz. Svojo proizvodnjo in s tem tudi prodajo, usmerjamo k tistim, ki trenutno bolje stojijo. Dandanes se razmere bliskovito menjajo. Sedaj bolje stojijo nogavičarji, naslednji trenutek so v krizi. Zato pa gre bolje trikotažerjem.

MED DELAVKAMI – Da bi zamudili čim manj časa, se direktor Kometa Franc Kočevar, ko pride v Stari trg seznanjat delavke z najnovejšimi dogodki v tovarni, postavi kar med stroje, ki za nekaj časa utihnejo, in pove, kar ima pač povedati. Ob enem zadnjih obiskov (na fotografiji) jih je seznanil z referendumom za sprejem novega statuta, Anton Tomc pa je k tej informaciji dodal še najnovejše vesti o finančni situaciji v podjetju.

Glede na to, da je tudi kupna moč vedno manjša, smo prisiljeni izbirati najboljše kupce. Pri tem ne smemo zane-mariti vseh stroškov nabave surovin in korektnosti pri plačevanju. Če poslušamo s kupci, ki so čim bližje Metliki, je možna tudi veliko večja dinamika poslovanja.

Kot naše najboljše kupce moram omeniti Velano, Svilo, Polzelo in MTC iz Čakovca. Prav tako večamo izvoz. Na zunanjem trgu sicer ni velikega zaslužka, vendar pa pri poslovanju s tujino tudi ne pride do izgub zaradi rokov plačila. Še kako prav bi nam, kot izvoznikom, prišel realni kurs valute, saj vemo, da je veliko prenzek.

Številni kupci zamujajo roke plačila. S tem so prisiljeni plačevati tudi revalorizacijske in redne obresti. Vendar pa je takšna plačila težko izterjati. Pritiskamo na kupce, ki niso plačali svojih obveznosti do nas. Podali pa smo tudi nekaj tožb.

V tej smeri razmišljam tudi za prihodnost. Prav tako bomo iskali možnost uveljavljanja novih artiklov. Gre predvsem za možnost proizvodnje in prodaje finejših prej, ki imajo lastnosti naravnih materialov. Naš strojni park nam to omogoča. Smatram, da smo ravno zaradi njega še vedno pred konkurenco.«

Slavo Avguštin in Jure Ofak iz Metraže: »Problem prodaje ni pereč. Prodamo lahko domala vse. Vendar pa tega ne delamo. Zakaj? Zato ker vlada pri nas velika finančna nedisciplinacija. Kupili bi vsi, plačal pa nobeden. Naši dobavitelji dvigujejo cene dvakrat mesečno. Cene se dvignejo tudi do 70 odstotkov. Zato bi izkoristila to priložnost in apelirala na vse zaposlene, da še posebej varčno delajo z materialom, saj si ne moremo predstavljati, koliko stane ves odpad, od

katerega pa je veliko nepotrebnega in je zanj kriva malomarnost. Prihaja čas, ko bo vedno večje breme na delavcih, saj nam lahko izključno proizvodnja I. kvalitete omogoči kolikor tolikšen zaslužek.

Kot sva že omenila, je glavni problem plačevanje kupljenega. Medtem ko so plačila iz slovenskih in hrvaških firm še kolikortoliko korektna, je jug države skrajno problematičen.

Zaenkrat najboljše prodajamo prevešeno pletivo. Kaj nas čaka v prihodnjem letu? Pričakujemo nov zakon o finančnem poslovanju. Če bo to prineslo kakšne spremembe, še ni mogoče trditi. Časi so težki, vendar ni razloga, da s skupnimi močmi ne bi nekako prebrodili vse težave.«

Blaženka Škrinjar, Janez Žele – program oblačila in program spodnje perilo in kopalke: »Ne nahajamo se v nič kaj zavidni situaciji. V prodaji prihaja do zastoja. Kupna moč ljudi je vedno manjša. Delamo končne izdelke, ki gredo direktno do potrošnika-posameznika. Imamo visoke cene, vendar pa hkrati tako nizke, da jih z dejanskimi kalkulacijami skoraj ne moremo opravičiti. Cene sicer planiramo 30 dni v naprej, saj šele takrat dobimo plačilo za prodane izdelke. Pripravili smo novo kolekcijo. Modeli so lepi in atraktivni. Lahko pa le upamo, da jih bomo tudi dobro prodajali. Kakšno je stanje na trgu, najlepše ilustrira naslednji primer: poleti smo imeli v naši trgovini znižanje in takrat je v njej delalo kar petnajst punc, ki so le s težavo postregle vse stranke. Tudi sedaj imamo znižanje, pa lahko samo trgovke brez težav postrežejo vse. Sicer pa je imela trgovina v mesecu novembru okrog 5.000.000.000 dinarjev prometa.«

J. K.

POTREBOVALI BI AVTOMATSKE STROJE – V črnomaljski Beti bi najbolj potrebovali sodobne stroje za šivanje kopalke. To najbolj vedo tiste šivilje, ki morajo sedaj skoraj delati čudeže na zastarelih šivalnih strojih, dosepati pa evropske norme in kvaliteto. Med njimi so tudi Marija Gerzetič, Terezija Vipavec in Katica Englaro, ki jih je takole med delom ujel naš fotografski aparat.

stojijo, ker jih naravnava in prilagajamo, da bi bila kvaliteta šivanja čim boljša,« niza Ivanka.

In kaj pomeni to, da delavke ne dosežajo norme? Sledi nezadovoljstvo? Štrbenčeva pravi, da ne. »Ker v Metliki vedo, da so to pridne delavke, ki so prej dosegale normo, so toliko tolerantni, da jim dodajo razliko do norme,« pove Ivanka, ki ima sedaj »pod seboj« 55 delavk. Sicer pa imajo v Kometovem obratu v Starem trgu še nekaj prostora, tudi povpraševanje po zaposlitvi je, vendar vsaj zaenkrat v Kometu ne zaposlujejo novih delavk.

Sem na bolniški

Vsak dan, ko izide novo Vezilo, bom od sedaj naprej na bolniški. Saj je preventiva boljše od zdravljenja. Isti hip, ko razdelijo prve številke, začne brniti telefon.

– Veš kaj, ti mali, – zafrkavaj se ti s kom drugim. Mene pa lepo pusti pri miru.

– Toda saj gre le za nedolžno šalo.

– Bom ti že dal šalo. Da se mi ne kažeš več pred oči. Da ti ne povem še česa drugega. Brigaj se za sebe. Jaz poznam mnoge ljudi in tudi mnogi poznajo mene. Pre-

šmrkav si, da bi se iz mene delal norca.

Prijazni sogovornik pove še nekaj psovok in poklopi telefonsko slušalko. Spet novo brnenje.

– Ti, kakšno sliko si pa objavil? Kakšna pa sem? Kot prasica v kotcu. Jaz že nisem takšna. Sebe najprej poglej.

– Zahtevam zaščito. Ljudje me bodo pretepli. Tisto, kar sem rekla o kadilcih v Beti, je vse res. Vendar pa sem si s tem nakopala same sovražnike. Doma imam družino. Tudi ona trpi zaradi tega. Kaj mi je tega treba?

Priznam, vse priznam. Ozmerjajte me, pretepite me. Zaslužim si pošteno porcijo. Zadnji čas, da me nekdo nauči kozjih molitvic, da bom končno vedel, s kom se lahko pošališ in s kom ne. Zahtevam od delavskega sveta, da mi dostavi spisek tistih, s katerimi se lahko malo pohecaš in s tistimi drugimi – nedotakljivimi. Tudi fotografski aparat bo treba zamenjati, saj očitno laže in naredi iz vseh fotografiranih nekakšne čudne spake. Čudi me le, da je Dako Damjanovič na fotografijah še vedno lep.

Zakaj smo vedno lahko pikri do nekaterih drugih, heca na lasten račun pa ne prenesemo. Klinc, pa takšna demokracija, če se niti zafrkavati ne smeš.

Glavni urednik

Betkov nabiralnik

O anonimnosti

V enem od pisem, katere smo našli v nabiralniku, nekdo piše naslednje:

— Rekli ste, da je Betkov nabiralnik uveden zato, da bodo tisti, ki si ne upajo česa vprašati, lahko to storili. Jasno je, da bodo raje ostali anonimni, ker v drugačnem primeru vaš »kaselec« ne bi bil potreben. Ali ni pomembnejša vsebina pisem? Če bi anonimnost prepovedali, je isto kot, da bi ukinili Betkov nabiralnik. Strinjam se, da pisma, ki so žaljiva, nesramna, niso za objavo. Ne morem pa sprejeti razlage, da pismo ni objavljeno samo zato, ker spodaj ni podpisa!?!

Odgovarja glavni urednik:

Spoštovana gospa X. Z vašim pisanjem se sicer strinjam. Vendar pa moram povedati naslednje: anonimnih pisem ne objavlja noben časopis. Lahko jih komentira, povzema določene njihove dele, nikakor pa jih ne objavlja v celoti. Lahko pa na njih odgovarja, če se uredništvu to zdi potrebno.

Pri Vezilu se je uredništvo odločilo, da se bo o objavi posameznih anonimk odločalo od primera do primera. Smatramo pa, da nikakor anonimnost ni za v koš, saj kljub vsemu opozarja na nek problem.

Mimogrede pa še nekaj. Ali ste se že kdaj pogovarjali z nekom, ki nima podobe, glasu in niti imena ne. Verjetno niste. Spoštovana gospa X. Povedati vam moram, da trenutno to delam jaz, ko odgovarjam na vaše

pismo in vam moram povedati, da to ni nič kaj lep občutek. Hkrati pa se mi zdi, oziroma sem trdno prepričan, da vsebina vašega pisma v nobenem primeru ni takšna, da bi imeli razlog ne podpisati se, saj ne grozite nikomur, pa tudi bombe niste nikjer postavili, mar ne.

O malici na WC-ju

Delavci triizmenskega kontinuiranega ciklusa programa Kodranke in volne

pišejo: 18. novembra 1989 nas je malica čakala v predprostoru WC-ja, ki ga uporabljajo vratarji.

Prav tako se sprašujejo, kaj je bilo v vrečkah, ki so jih tovarišice iz kuhinje isti večer mirno nosile mimo vratarja?

Odgovor uredništva:

Tistega dne je bila proslava ob podelitvi priznanj jubilatov. Res je, da je takrat dežurna kuharica pustila malico za nočno izmeno KIV v vratarnici, nakar pa jo je nekdo, zaradi pomanjkanja prostora v vratarnici, prenesel v predprostor WC-ja. Res je, da malice ne bi smeli puščati pri vratarju in tudi po WC-jih ne. S tem je bila seveda storjena napaka.

Vendar pa smatramo, da problema ni treba napihovati, saj to ni postala nikakršna praksa, ampak le neka nepravilnost, ki jih vsak od nas zagreši nič koliko.

Prav pa je, da se vsakega posameznika na napako opozori. Kaj je bilo v vrečkah?

Člani uredništva nismo zadolženi zato, da brskamo po vrečkah in ugotavljamo njihovo vsebino. V njih je bil lahko navsezadnje tudi denar, saj dandanes v kolikor želiš kupiti 100 DM brez vrečke skorajda ne gre. Vseeno pa predvidevamo, da je šlo za koščke sadne torte.

Ker je na svečanosti manjkalo približno 60 jubilatov, za katere pa je bila tudi pripravljena prehrana, je nekaj dobrot ostalo. To vedo povedati tudi delavci, ki so malicali ob 18^h. Torta seveda ni prehranski artikel, ki bi ga lahko stregli po garderobah.

(Menza je bila, kot vemo, zasedena). Verjetno pa bi bilo škoda, da koščki torte ostanejo čez nedeljo v menzi, saj bi bila v ponedeljek pokvarjena.

Bravo, Blagoje!

Da anonimci niso le kritikerji, ampak znajo tudi pohvaliti, je dokaz tukaj.

Sobota, 18. novembra 1989. Podelitev priznanj jubilatov Beti. Želela bi omeniti osebo, ki je naredila vtis name in na mojo družbo.

Tovariš **Tošeski**. Zares je bil izredno pozoren do vseh jubilatov iz Žakanja. Po podelitvi priznanj je šel od delavke do delavke, jim čestital in spregovoril z vsako nekaj prijaznih besed, povprašal je tudi po tistih, ki jih na podelitvi priznanj ni bilo. Tudi kasneje se je posvetil vsem prisotnim.

Torej, dragi moji, tako se obnaša! Obzirno in nadvse kulturno. Ne bi bilo slabo, če bi vsi večkrat posnemali Blagoja.

VINSKA TRTA JE STARA DESET LET — Že deset let je minilo, odkar je Branko Herak zbral pet fantov, za katere je vedel, da radi in da dobro pojejo in skupaj z njimi je ustanovil sekstet, ki mu je dal ime po vinski trti (Vitis). Sčasoma je sekstet prerasel v okteto. Branko je potem zapustil Beti in tudi Metliko. Vodstvo nad okteto je prevzel Marjan Končar, ki okteto vodi še danes. Okteto je praznoval desetletnico skupaj z ostalimi jublati Beti. Fantje so dobili tudi bronasto plaketo za desetletno delo v Beti. Saj je Vitis pravzaprav Betin, mar ne. (Foto: B. M.)

O šoli in zaposlovanju

Mati govori o tem, da ima hčerko, ki je končala srednjo šolo in je že eno leto brez zaposlitve. Ko je iskala službo, je sploh niso vprašali, kaj zna, temveč so jo zavrnilo z obrazložitvijo, da ne potrebujejo kadrov. Anonimna mati se sprašuje, kako je mogoče, da na nekaterih delovnih mestih delajo ljudje, ki imajo nižjo izobrazbo kot njena hčerka. Govori tudi o konkretnih osebah. Ob vsem tem se materi zdi, da je šola torej povsem nepotrebna. Ker je bilo iz pisma razvidno, da se besedilo verjetno nanaša na Komet, smo za odgovor poprosili njihovo kadrovsko službo.

Odgovarja Cveta Jagodič, kadrovski referent DO Komet: »V kolikor delavci brez strokovne izobrazbe za svoja dela in naloge delo opravljajo kvalitetno, jih bomo zamenjali šele takrat, ko bodo imeli pogoje za upokojitev ali pa iz kakršnega koli razloga tega dela več ne bodo sposobni opravljati. Lahko pa jih tudi prerezporedimo, v kolikor pride do organizacijskih sprememb v podjetju.

Če bi morali dosledno upoštevati le šolo, bi verjetno morale vse metliške delovne organizacije odpustiti skoraj 60 do 70 odstotkov delavcev. Na primer vse delavke v konfekciji, ki nimajo tekstilne šole. Kaj bi to pomenilo, si lahko predstavljate. Prosim, da se take in podobne mame oglasijo v kadrovske sektorju, še predvsem takrat, ko opisujejo razmere na točno določenem delovnem mestu.

Verjamem, da materi ni lahko. Vendar pa... V občini

Metlika je približno petdeset oseb s končano srednjo šolo, pa nimajo zaposlitve. Torej tudi ravno toliko mater ima takšne, podobne in še večje probleme.

Nerazviti!

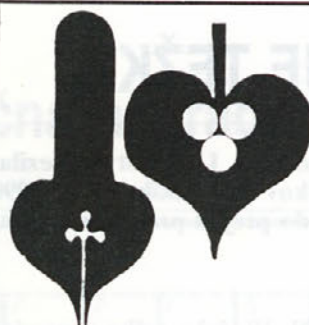
»Nekdo« sprašuje: kdo sodi v nerazvite? Kakšni so kriteriji? Koliko sredstev se mesečno steče v fond za nerazvite? Koliko od tega zneska prispeva Slovenija?

Koliko sredstev iz fonda porabi katera republika? Kakšno korist ima od tega Slovenija? Se bo zaradi novih ustavnih dopolnil v SRS zaradi tega kaj spremenilo?

Spoštovani gospod »nekdo«! Veziло je prvenstveno glasilo Beti in Komet. Zaradi tega se osredotočamo predvsem na teme iz teh dveh sredin. Glede na vsebino vaših vprašanj pa se verjetno strinjate, da bi odgovor zahteval najmanj posebno številko Veziло. Sicer pa lahko najdete odgovore v skorajda vseh dnevnih časopisih, saj ti podatki niso nikakršna skrivnost in jih lahko večkrat zasledimo bodisi v Delu ali kakšnem drugem časopisu.

Beti je v fond za nerazvite prispevala v mesecu novembru 794.761.000 dinarjev, Komet pa 179.523.900 dinarjev.

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES:

Je v Metliki miting?

Zakaj pa je danes v Metliki toliko ljudi. Ali je miting? Ne. Beti ima delovno soboto.

ŠKRAT V VEZILU

V prejšnji številki Veziло je tiskarski škrat obrnil fotografijo novega »pletilnega stroja na glavo. Ko je fotografijo videl Martin Fir, je izjavil: »Razumem, da so stroj montirali na strop. Ne morem pa razumeti, za kaj so se držali mehaniki, ko so opravljali montažo.«

PRAVNIK S ŠTIRIMI KOLESI

Ko so nepridipravi začeli snemati kar cela kolesa iz avtomobilov, ki so parkirani na parkirišču pred DO Beti, je to povečalo budnost lastnikov jeklenih konjičkov. Brane Matkovič sedaj vedno prešteje kolesa svojega avtomobila, preden sede vanj in se odpelje proti Radovičem. Ne spodobi se za pravnika, da bi naokoli drvel samo s tremi kolesi.

UGANKA

Nada Starc in Marika Gašperič sta bili za Dan republike v Monte Carlu. Ugotovi, koga sta videli tam!

- Reinerja
- Ne.
- Burta Reynoldsa
- Ne
- Mika Jaggerja
- Ne
- Marlona Branda
- Ne
- Koga pa?
- Vladimiro Škof

POSEBNO OBVESTILO

Glede na to, da se je SŠTU odcepila od Beti, ji bomo od 1. 1. 1990 ustavili dostavo Veziло. Je pa v SŠTU tudi Marjetka Žele, ki je tam zaposlena polovično in polovično v Beti. Prejemala bo le pol Veziло. Dajemo pa ji možnost, da dobi celo Veziло, če bo drugo polovico plačala na blagajni.

Vedno je bilo, da je bilo

Ne verjemi v čudeže, ampak se na njih zanašaj.

Vse kar se dobro začne se slabo konča. Kar se slabo začne, se konča še huje.

Negativna pričakovanja dajejo negativne rezultate, pozitivna pričakovanja dajejo negativne rezultate.

Boljše je imeti strahoten konec kot strahote brez konca.

Če se počutiš dobro, se ne sekiraj. Minilo te bo.

LOTITE SE JE, JE TEŽKA

KOLUMNINI ZA ODDIH

Rešeno križanko pošljite na naslov: Uredništvo Vezila, Beti – Metlika ali pa vržite v Betkov nabiralnik. 14. 1. 1990 bomo izžrebali tri srečneže, ki bodo prejeli praktična darila. Torej, veselo se je lotite.

VODORAVNO:

15. zrak, francosko; pogosta predpona imen letalskih družb,
16. vzhod, mednarodna oznaka,
17. orodje žanjic,
18. oblika rastlinskega stebela,
19. Narodna banka,
20. lončnica z debelimi listi,
24. vse v redu,
25. višji cerkveni dostojanstvenik,
27. zdravilna rastlina, medicinska,
29. punca,
33. osnovna šola,
34. star, zaslužen vojak,
36. radius,
37. poveljna ameriška pomoč,
38. žaljivka,
40. ovoj,
42. starinska nikalnica,
43. oranje,
44. voditelj Periskopa, Zalokar,
45. zemlja za sajenje lončnic,
48. sozvočje tonov,
50. ameriška letalska družba,
51. morska žival,
52. oče,
53. vrsta jabolka,
55. posebna skupina v različnih kemičnih spojinah,
57. tovarna v Kočevju,
58. prestolnica Dolenjske, ... mesto,
59. zdravilišče v črnogorskem primorju,
61. generalno popravilo,
63. majhen koš,
64. lastnoročno,
65. izdelovalec opank,
67. prva črka abecede,
68. stopnja v vojaški hierarhiji,
69. moško ime,
71. Tajska,
72. Ludvik Toplak,
73. Ljubljana,
74. Mojzesov starejši brat,
76. pokol, morija,

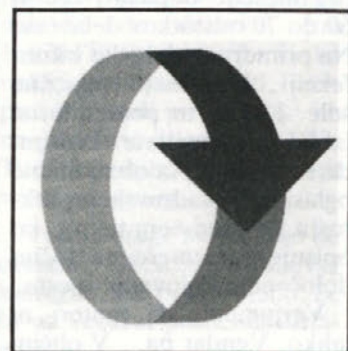
79. 19. črka grške abecede,
80. vodna pregrada,
82. tuje žensko ime, ljubkavalno,
83. poškodbe,
84. milanski nogometni klub,
86. uran,
87. udomačena ameriška brezgrba kamela,
90. črv,
93. egiptovski bog sonca,
94. mesto v Švici,
96. železov oksid,
98. irska republikanska armada,
99. namizno pregrinjalo,
101. priležnica, tudi žensko ime,
103. Rom,
105. denarna enota v Kampučiji,
107. tibetansko govedo,
108. mošnja, srbski izraz,
110. požirek,
111. Ludolfovo število,
112. silicij,
113. Aljaž Jakob,
114. ples, večerna plesna prireditve,
115. podkupnina,
117. Rim, italijansko,
119. kalij,
120. severnoatlantska vojaška zveza,
122. muza ljubezenskega pesništva,
124. zadnja stran kovanca,
126. amper,
127. pesem skupine Kaoma v živahnem južnoameriškem ritmu,
129. vodja službe varstva pri delu v DO »Beti«, Bojan,
132. starinski veznik,
133. žveplo,
134. peti in tretji samoglasnik,
135. gozd po belokranjsko,
136. komplet raznih dodatkov k orožju,
137. žensko ime,
139. vrsta kamionov,
141. rimska ena,
142. brom,
143. švedska glasbena skupina,

145. kraj, kjer se koplje glina,

NAVPIČNO:

1. zimski športni rekvizit,
2. vodna žival,
3. erbij,
4. četrta črka abecede,
5. žlahtni plin,
6. kisik,
7. dušik,
8. konica,
9. skupek vremenskih pojavov, klima,
10. film režiserja Filipa Robarja z romsko tematiko,
11. liter,
12. film o vesoljčku,
13. klično seme trajnocvetk,
14. najvišja filmska nagrada,
20. muslimansko svetišče,
21. žensko ime,
22. avtor Miklove Zale, Jakob,
23. film o divjem zahodu z Johnom Waynom v glavni vlogi,
26. vietnamski general, Lon,
28. izumitelj,
29. glavno mesto Avstrije,
30. ekvinokcij,
31. gorovje v Češkoslovaški,
32. šesti ton glasbene lestvice,
35. arabsko moško ime,
38. Kranj,
39. preja za ročno pletenje,
41. tovarna v Kamniku,
43. odliv,
46. knjiga Franceta Bevka, Mali...,
47. tipkovnica,
49. mesto v Italiji, naša pisava,
50. osnova za izdelovanje barvil,
51. prometni znak za zaustavitvev,
54. prva črka,
56. glina, ilovica,
57. muslimanski verski poglavar,
60. prebivalec sosednje države,
62. izolacijski material,
63. 12. črka abecede,
66. starozidovski kralj,
69. zvezda, ki nenadoma zažari in izgine,
70. stara mama,

72. Odisejev oče, daljša oblika imena,
73. glavno mesto Slovenije,
75. kratek, jednat odgovor,
77. angleško,
78. gostišče nad Ozljem,
79. tedenska tribuna,
81. hiter okret,
83. paradiz,
85. npr.,
88. makedonski rock ansambel, ... i sol,
89. primorska pokrajina,
91. država na Bližnjem vzhodu,
92. reka na Poljskem,
95. otok čarovnice Kirke,
97. prva in tretja črka abecede,
100. Rijeka,
102. otok v Indoneziji,
104. enako,
106. geometrijski pojem, podoba,
109. ime skladatelja Wolfganga Mozarta,
111. povišati, zrasti,
114. kača velikanka, udav,
116. sosednja država,
117. počivališče avtobusov ali tramvajev,
118. utrjen, okrepljen,
121. tega leta.
123. beograjska filmska igralka, Eva,
124. jed iz riža in mesa,
125. pevka zabavne glasbe albanskega rodu, Nimani,
128. Mirko Vesel,
129. kraj pri Idriji,
130. baterijska naprava za odganjanje komarjev,
131. bor,
137. 100 kvadratnih metrov,
138. Andrej Bartelj,
140. 18. in 13. črka abecede,
142. enako kot pod 131 navpično,
144. druga črka abecede,
146. imaginaren.

Velika novoletno-božična nagradna križanka

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
>														
15				***	16	***	***	17			***	18		
19			***	20		21	22				23	***	24	
25			26						***	27		28		
29	30	31	32		***	33		***	34		35			***
37				***	38			39			***	40		41
42			***	43		***	44			***	45	46		47
48			49		***	50			***	51			***	52
53				54			***	55	56			***	57	
***	58				***	59	60			***	61	62		
63					***	64		***	65	66				***
***	68			***	69		70	***	***	71			***	72
73		***	74	75		***	76	77	78			***	79	
80		81	***	82		***	83			***	***	84	85	
86	***	87	88		89		***	90		91	92			***
94	95				***	96	97	***	98			***	99	100
101					102		***	103	104			***	105	106
107			***	108		109	***	110			***	111		***
113		***	114			***	115	116			***	117		***
120		121		***	122	123				***	124			***
126	***	127		128					***	129				***
									131				***	132
				133	***	134		***	135			***	136	
				***	137			138	***	139		140		***
			142			143		144			***	145		146

Sestavil: B. Matkovič

VAŠ ODMEV:

Tudi kadilci smo ljudje

Za mnenje smo povprašali Milana Predoviča, predsednika sindikata DSSS:

»Iz besed Marije Matekovič je čutiti neverjetno mrznjo in nestrpnost do soljudi – kadilcev. Vsaka njena beseda je zaslepljena s

Prestrašeni kadilec

Znani klavec prašičev J. Ž. je očitno prestrašen nad stališči M. M. o kadilcih izjavil: »K Matekovičem bom šel klat šele takrat, ko se odvadim kajenja.«

Prispevki o Daku Damjanoviču so sestavni del uredniške politike Vezila. Dako se sicer jezi, da o njem nikoli ne napišemo nič lepega. Upoštevali smo njegovo pripombo in tokrat objavljamo nekaj resnično lepega – fotografijo lepega Daka. Sicer nas za fotografijo že dalj časa prosijo tudi številne oboževalke. V kolikor si kdo želi Damjanoviča поблиže pogledati, ga obveščamo, da je razstavljen vsak dan od 6.00 do 14.00 (razen sobote, nedelje in praznikov) v pisarni nabave Metraže. Tam tudi deli avtogramе. (Foto: B. M.)

sovraštvom. Kot predsednik sindikata skušam biti strpen, četudi sem po prepričanju kadilec in kot tak po besedah M. M. len, labilen, sebičen, neuvideven in malomaren človek, torej tudi sam osebno prizadet v vsi globino svoje duše. Dokazati pa ji bom poskušal, da znamo biti kadilci veliko bolj kulturni in demokratični. Sindikat proti izjavam M. M. ne bo ukrepal, saj dajemo vsakemu posamezniku možnost do lastnega prepričanja. Poskušal pa bi M. M. predstaviti kadilce tudi iz drugačne perspektive ter s tem vsaj malo dvigniti ugled zasvojenecv z nikotinom v njenih očeh.

Kljub vsem obtožbam bi želel M. M. povedati, da smo tudi kadilci čustvena bitja, ki znajo čutiti, ljubiti pa tudi biti užaljeni. Veliko velikih in pametnih ljudi je bilo kadilcev. Naj naštejemo samo nekatere: Winston, Churchill, Ernest Hemingway, Chicholina, Keith Richards in Steve Wonder, Fidel Castro, Ivica Osim ter ne navsezadnje tudi Slavko Vujanovič. Mar za te vse velja tvoja trditev? Mar je bil po mišljenju M. M. John Lennon tehnološki višek?

Če bi verjel besedam M. M., bi moral verjeti tudi to, da bo tretja svetovna vojna vojna med kadilci in nekadilci. Sploh pa je znano, da so kadilci veliko miroljubnejši. Že Indijanci so kadili pipo miru, ki je bila zagotovilo o miru in prenehanju sovraštva v preriji. Pozivam M. M., da zakoplje bojno sekuro, in da skupaj pokadiva v znak sožitja. Glede na to, da je M. M. v preteklosti kadila, ji verjetno to ne bo pretežko.

Pa še nekaj. Po njenih besedah smo kadilci zasvojeni ljudje. Odgovoril bi z besedami Edgara Alana Poa: Odvaditi se kajenja sploh ni noben problem. Jaz sem se odvadil že kakšnih stokrat.

Pa še nekaj. Pametnemu človeku pipa ali cigaret omogoči, da nekaj razmisli. Neumnemu pa zgolj za to, da nekaj vtakne v usta.

Hudomušna fotografija

Česa se lahko nadejamo?

S kakšnimi občutki greš v novo leto? Misliš, da bo po novem letu bolje? Na podlagi česa tvoj optimizem? Ali imaš razloge zanj?

Spominjamo se lanskega pričakovanja novega leta, pa predlanskega. Stiski rok in besede: »Srečno!« Večini želje žal neuslišane. Pa še vedo upamo. 1990. bo srečno. Pa naj bo. Nam je prav. Ampak vendarle, sprehodimo se po Beti in povprašajmo:

Kaj pričakuješ od novega leta?

Mariča Predovič: »Ah!«

Dako Damjanovič: »Glede na to, da je leto 1990 parno, pričakujem, da se bom prihodnje leto resno sparil in to v demokratični domovini.«

Marija Matekovič: »En dober f.....«

Branko Matkovič: »Jaz sem optimist.«

Anton Matjašič: »Leto 1990 bo prehodno. In sicer prehodno med 1989 in 1991.«

Nevenka Brunski: »Kaj? Dej, ne zajejavaj!«

Metka Brozovič: »Pričakujem kanadsko vizo in delovno mesto v Kanadi. Predvsem pa veliko sreče.«

Miško Maršič: »Dedka Mraza.«

Niko Filak: »Nimam časa.«
Irena Flajnik-Pezdir: »Nimam smisla za šale. V tej situaciji že ne.«

Martin Fir: »Pričakujem, da se bomo pobotali s SR Srbijo.«

Jure Andrišević: »Upam, da se bo Dako Damjanovič končno resno zaljubil.«

Branko Jurejevčič: »Nič dobrega. Noben več noče delati. Jaz pa ne morem za vse.«